

Határozatok Tára

YVES BOT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2014. március 13.¹

C-66/13. sz. ügy

**Green Network SpA
kontra
Autorità per l'energia elettrica e il gas**

(A Consiglio di Stato [Olaszország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Környezet — A megújuló energiaforrások támogatása — 2001/77/EK irányelv — Származási garanciák — A származási garanciák elismerésére vonatkozó kétoldalú megállapodásnak valamely tagállam és a Svájci Államszövetség által történő megkötése — Az Európai Unió külső hatásköre”

I – Bevezetés

1. A Bizottság kontra Tanács ügyben (az ún. AETR-ügy) 1971. március 31-én hozott ítéletben² a Bíróság megfogalmazta azt az elvet, amely szerint az Európai Gazdasági Közösség nemzetközi kötelezettségei vállalására vonatkozó hatásköre nemcsak az EGK-Szerződésben kifejezetten előírt esetekben áll fenn, hanem hallgatólagosan belső szinten a Közösségre átruházott hatáskörökből is következhet, és elismerte, hogy ha a Közösség belső szinten közös szabályok elfogadásával ténylegesen gyakorolta hatáskörét, párhuzamos külső hatásköre kizárólagossá válik, aminek következtében a tagállamok elveszítik azt a lehetőséget, hogy olyan megállapodásokat kössenek harmadik államokkal, amelyek érinthetik e szabályokat vagy megváltoztathatják azok alkalmazási körét.

2. A jelen ügy lehetőséget kínál a Bíróság számára, hogy meghatározza a fent hivatkozott AETR-elvnek az Európai Unió környezetvédelmi – és különösen a megújuló energiaforrásból előállított energia növelésével kapcsolatos – politikája keretében³ történő végrehajtásához szükséges feltételeket.

3. A jelen kérdésekkel elsősorban annak eldöntésére kéri a Bíróságot, hogy a belső villamosenergia-piacon a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatásáról szóló, 2001. szeptember 27-i 2001/77/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv⁴ elfogadása a tagállamok párhuzamos nemzeti hatáskörének megszűnését eredményezte-e azáltal, hogy megfosztotta őket attól a lehetőségtől, hogy a harmadik államokból importált villamos energia zöld származásának bizonyítására szolgáló származási garanciák elismerésre vonatkozó megállapodásokat kössenek harmadik államokkal.

¹ — Eredeti nyelv: francia.

² — 22/70. sz. ügy (EBHT 1971., 263. o.).

³ — Az egyszerűbb szóhasználat kedvéért ezt az energiát „zöld energiának” nevezem.

⁴ — HL L 283., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 121. o.

4. A Consiglio di Stato (Olaszország) arra kíván választ kapni, hogy befolyásolja-e az előző kérdésre adandó választ az a körülmény, hogy az érintett harmadik állam a Svájci Államszövetség, amely az Európai Gazdasági Közösséggel 1972. július 22-én szabadkereskedelmi megállapodást kötött,⁵ amely megállapodás 13. cikkének (1) bekezdése tiltja a mennyiségi korlátozásokat és az azokkal azonos hatású intézkedéseket, kivéve ha azokat az említett megállapodás 20. cikkében⁶ említett okok igazolják.

5. A kérdést előterjesztő bíróság végül azt a kérdést intézte a Bírósághoz, hogy az a körülmény, amely szerint a nemzeti rendelkezés valamely nemzetközi megállapodásnak nem az érintett tagállam és harmadik állam által történő, hanem a két állam átviteli hálózatának kezelő szervezetei által történő előzetes megkötésére hivatkozik, módosítja-e az előző kérdésekre adandó választ, különösen akkor, ha ez a megállapodás hallgatólagos jellegű, hivatalos dokumentumban nem jelenik meg, létezésére pedig mindössze az alapeljárás felperesének állítása utal.

6. A jelen indítványban először is azt az álláspontot fogom képviselni, hogy mivel a származási garanciák a még teljesebb harmonizáció érdekében a 2001/77 irányelvet követően fokozatosan elfogadott közös szabályok által már jelentős részben szabályozott területre tartoznak, a belső hatáskör Unió általi gyakorlása kizárólagos külső hatáskört keletkeztetett, amellyel ellentétes az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló azon nemzeti rendelkezés, amely a származási garanciák elismerésére vonatkozó nemzetközi megállapodásoknak harmadik államokkal történő, az érintett tagállam általi megkötését írja elő.

7. Másodszor azzal fogok érvelni, hogy nem befolyásolja az előző kérdésre adott választ az a körülmény, hogy az érintett harmadik állam a Svájci Államszövetség, amellyel az Európai Gazdasági Közösség szabadkereskedelmi megállapodást kötött.

8. Harmadszor elsődlegesen kifejtem, hogy a harmadik és negyedik kérdésre nem kell válaszolni, másodlagosan pedig azt, hogy tekintettel a lojális együttműködés elvére, az Unió belső hatáskörének gyakorlásából eredő kizárólagos külső hatáskörével egyaránt ellentétes az a nemzeti rendelkezés, amely valamely megállapodásnak nem az érintett tagállam és harmadik állam közötti, hanem e két állam átviteli hálózatának kezelő szervezetei között történő előzetes megkötésére utal, mivel az ehhez hasonló rendelkezés célja vagy hatása annak megkerülése, hogy a tagállamok nem vállalhatnak nemzetközi kötelezettségeket harmadik államokkal szemben.

II – Tényállás és jogi háttér

9. Az alábbi releváns tények képezik a Consiglio di Stato által előterjesztett kérdések alapját.

10. A Green Network SpA.,⁷ amely villamos energia kereskedelmével foglalkozik, az Aar e Ticino SA di Eletticità társasággal 2005. június 2-án villamos energia szállítása tárgyában kötött szerződés alapján 873 855 MWh, Svájcból származó, megújuló energiaforrásokból⁸ előállított villamos energiát importált Olaszországba.

5 — A Közösség nevében az 1972. december 19-i 2840/72/EGK tanácsi rendelettel (HL L 300., 188. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 11. kötet, 104. o.) megkötött, jóváhagyott és megerősített, az EK–Svájc Vegyes Bizottság 2000. október 25-i 1/2000 határozatával módosított megállapodás (HL L 51., 1. o; a továbbiakban: szabadkereskedelmi megállapodás).

6 — E cikk értelmében „[a] [szabadkereskedelmi] megállapodás nem zárja ki a behozatalra, a kiviteltre vagy a tranzitúrukra vonatkozó olyan tilalmakat vagy korlátozásokat, amelyeket a közérkölc, a közrend, a közbiztonság, az emberek, állatok vagy növények egészségének és életének védelme, a művészi, történelmi vagy régészeti értéket képviselő nemzeti kincsek védelme, az ipari vagy kereskedelmi tulajdon védelme vagy az aranyra és ezüstre vonatkozó szabályok indokolnak. Az ilyen tilalmak vagy korlátozások azonban nem szolgálhatnak a Szerződő Felek között az önkényes megkülönböztetés vagy a rejtett kereskedelmi korlátozások eszközéül”.

7 — A továbbiakban: Green Network.

8 — A továbbiakban: zöld energia.

11. Olaszországban főszabály szerint a villamos energia behozatalát attól teszik függővé, hogy az előállítók tiszteletben tartják-e a zöld villamos energia használatának ösztönzését célzó kötelezettséget. A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló 96/92/EK irányelv végrehajtásáról szóló, 1999. március 16-i 79. sz. törvényerejű rendelet (decreto legislativo n. 79 – Attuazione della direttiva 96/92/CE recante norme comuni per il mercato interno dell'energia elettrica)⁹ 11. cikkének (1) és (3) bekezdése ugyanis arra kötelezi azokat a gazdasági szereplőket, akik villamos energiát állítottak elő vagy importáltak, hogy a következő évben az említett rendelet hatálybalépését követően üzembe helyezett vagy termelését megnövelő létesítményekből származó zöldvillamosenergia-kvótát bocsássanak a nemzeti rendszerbe, azon lehetőség előírásával, hogy kötelezettségüket vagy úgy teljesítsék, hogy olyan igazolás nyújtanak be, amely azt bizonyítja, hogy a termelt vagy importált zöld villamos energiára vonatkozó kvótát bevitték a nemzeti villamosenergia-rendszerbe, vagy úgy, hogy zöld bizonyítványokat szereznek be a nemzeti átviteli hálózat kezelőjétől, azaz 2005. november 1-je óta a Gestore dei Servizi Energetici – GSE SpA-tól.¹⁰

12. Mindazonáltal a zöld villamos energiát importáló gazdasági szereplő az 1999. november 11-i miniszeri rendelet 4. cikkének (6) bekezdésében, továbbá a 2001/77/EK irányelv végrehajtásáról szóló, 2003. december 29-i 387. sz. törvényerejű rendelet (decreto legislativo n. 387 – Attuazione della direttiva 2001/77)¹¹ 20. cikkének (3) bekezdésében rögzített feltételek szerint mentesülhet e kötelezettség alól.

13. Az első rendelkezés szövege a következő:

„A [...] 79. sz. törvényerejű rendelet 11. cikkének (1) [...] [bekezdésében] előírt kötelezettség részben vagy egészben teljesíthető az 1999. április 1-jét követően üzembe helyezett, megújuló energiaforrással működő létesítmények által előállított villamos energia behozatalával, amennyiben e létesítmények olyan harmadik országok területén helyezkednek el, amelyek a megújuló energiaforrások támogatására és előmozdítására alkalmas, piaci mechanizmusokon alapuló, és az Olaszországban elhelyezkedő létesítmények számára ugyanezen lehetőséget biztosító hasonló intézkedéseket fogadnak el. Ebben az esetben a kötelezett jogalany a (3) bekezdés szerinti kérelmet a létesítmény által előállított villamos energiára vonatkozó adásvételi szerződéssel és az energia nemzeti villamosenergia-rendszerbe történő bevitelére jogosító dokumentummal együtt nyújtja be. A létesítmény helye szerinti ország [villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i] 96/92/EK [európai parlamenti és tanácsi] irányelv[¹²] 20. cikkének (3) bekezdése [...] alapján kijelölt hatóságának valamennyi adatot tanúsítania kell. Az Európai Unió kívüli országok esetében a kérelem elfogadásának feltétele a nemzeti átviteli hálózat kezelője és a szükséges vizsgálatok módját meghatározó, megfelelő helyi hatóság között megállapodás megkötése.”

14. A 387. sz. törvényerejű rendelet 20. cikkének (3) bekezdése eltérő feltételekkel meghosszabbította a zöld bizonyítványok beszerzésének kötelezettsége alóli mentességet, ugyanakkor fenntartotta a valamely tagállamból, illetve harmadik államból történő importálás közötti különbségét.

15. Amennyiben a villamos energiát valamely tagállamból importálják, az importőr mentességet kaphat, ha benyújtja a 2001/77/EK irányelv 5. cikkének megfelelően kiadott származási garancia megfelelő másolatát, amely cikk szerint:

„(1) A tagállamok legkésőbb 2003. október 27-ig biztosítják, hogy a zöld villamos energia származása ennek az irányelvnek az értelmében, az egyes tagállamok által megállapított objektív, átlátható és megkülönböztetésmentes feltételeknek megfelelően szavatolható legyen. A tagállamok ennek érdekében biztosítják, hogy kérésre az ennek igazolására szolgáló származási garanciát állítsanak ki.

9 — A GURI 1999. március 31-i 75. száma, a továbbiakban: 79. sz. törvényerejű rendelet).

10 — A továbbiakban: GSE.

11 — A GURI 2004. január 31-i 25. számának rendes melléklete, a továbbiakban: 387. sz. törvényerejű rendelet.

12 — HL 1997. L 27., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 3. o.

[...]

(3) A származási garancia:

- megjelöli az energiaforrást, amelyből a villamos energia származik, a termelés helyét és idejét, illetve vízerőművek esetén a kapacitást;
- alkalmas arra, hogy a megújuló energiaforrásból előállított villamos energia termelője bizonyíthassa, hogy az általa forgalmazott villamos energiát az ezen irányelv szerinti megújuló energiaforrások hasznosításával állította elő.

(4) A (2) bekezdésnek megfelelően kiadott, ilyen jellegű származási garanciát a tagállamok, kizárólag a (3) bekezdésben említett elemek bizonyítékeként, kölcsönösen elismerik. [...]

(5) A tagállamok és az illetékes szervek megfelelő mechanizmusokat vezetnek be annak érdekében, hogy a származási garanciák pontosak és megbízhatók legyenek [...]

[...]”

16. A villamos energia harmadik államból történő behozatala esetén a gazdasági szereplő csak akkor kaphat mentességet, ha egyrészt a termelési tevékenységek minisztériuma és a környezet- és területvédelmi minisztérium, másrészt pedig az érintett harmadik állam illetékes minisztériumai között a származási garanciák elismerésére vonatkozó megállapodás jött létre.

17. 2007. március 6-án a fent említett olasz minisztériumok, valamint a Svájci Államszövetség környezetvédelmi, közlekedési, energiaügyi és hírközlési minisztériuma „egyetértési megállapodásnak” nevezett megállapodást kötött. Ez a megállapodás előírja a származási garanciák kölcsönös elismerését a 2006-tól behozott villamos energiára vonatkozóan, amely évben a Svájci Államszövetség a 2001/77 irányelv rendelkezéseinek megfelelő szabályozást fogadott el.

18. A Green Network a fent említett rendelkezések – és különösen a 387. sz. törvényerejű rendelet 20. cikkének (3) bekezdése – alapján azt kérte a GSE-től, hogy a 2006. évre vonatkozóan a 2005-ben behozott villamos energia mennyiségének megfelelő mértékben mentesüljön a 79. sz. törvényerejű rendelet 11. cikkében előírt zöld bizonyítványok beszerzésének kötelezettsége alól.

19. A GSE a 2006. július 7-i határozatában azon az alapon utasította el ezt a kérelmet, hogy 2005-ben az Olasz Köztársaság és a Svájci Államszövetség között még nem jött létre az említett 20. cikk (3) bekezdése szerinti megállapodás. Ezen túlmenően a GSE 378 zöld bizonyítvány beszerzésére kötelezte a Green Networköt összesen 2 367 792 euró összegben.

20. Mivel a Green Network nem teljesítette kötelezettségét, az Autorità per l'energia elettrica e il gas 2011. január 21-én hozott határozatában 2 466 450 euró összegű közigazgatási bírsággal sújtotta, amellyel szemben a Green Network keresetet terjesztett a Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia elé.

21. Miután e keresetét elutasították, a Green Network fellebbezést nyújtott be a Consiglio di Statohoz, amely azt vizsgálja, hogy a tagállamok vállalhatnak-e a származási garanciák elismerésére vonatkozó nemzetközi kötelezettségeket, miközben az Unió belső intézkedéseket fogadott el.

III – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

22. Ilyen körülmények között és az említett kétségek eloszlatása céljából a Consiglio di Stato úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatalra a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Ellentétes-e az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésével és az EUMSZ 216. cikkel – amelyek szerint az Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik nemzetközi megállapodás megkötésére, ha annak megkötését valamely uniós jogalkotási aktus írja elő, vagy ha az hatásköreinek belső gyakorlásához szükséges, illetve annyiban, amennyiben az a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja, ami azzal a kettős következménnyel jár, hogy az Unió jogosult az olyan szerződések harmadik államokkal történő megkötésére, amelyek közös szabályokat érintenek vagy azok alkalmazási körét megváltoztatják, vagy amelyek a teljes egészében az uniós jog által szabályozott és az Unió kizárólagos hatáskörébe tartozó területet érintenek, továbbá hogy a tagállamok sem egyénileg, sem közösen nem jogosultak többé e hatáskör gyakorlására –, valamint a [...] 2001/77 irányelv 5. cikkével az a nemzeti jogi rendelkezés (a [...] 387. sz. törvényerejű rendelet 20. cikkének (3) bekezdése), amely a harmadik államok által kiadott származási garanciák elismerését valamely megfelelő nemzetközi megállapodásnak az olasz állam és a harmadik állam által történő megkötéséhez köti?
- 2) Ellentétes-e ugyanezen uniós jogi normákkal a hivatkozott nemzeti szabályozás abban az esetben, ha a harmadik állam [a] szabadkereskedelmi megállapodással [...] az [...] Unióhoz kötődő Svájci Államszövetség?
- 3) Ellentétes-e az első kérdésben hivatkozott uniós jogi normákkal az 1999. november 11-i miniszteri rendelet 4. cikkének (6) bekezdésében foglalt nemzeti rendelkezés, amelynek értelmében villamos energia [...] Unión kívüli államból történő behozatala esetén a kérelem elfogadása attól függ, hogy a nemzeti átviteli hálózat kezelője és a szükséges vizsgálatok módját meghatározó, megfelelő helyi hatóság kötött-e megállapodást?
- 4) Ellentétes-e különösen a hivatkozott uniós jogi normákkal a fent említett nemzeti szabályozás abban az esetben, ha az 1999. november 11-i miniszteri rendelet 4. cikkének (6) bekezdése szerinti megállapodás kizárólag hallgatólagos, hivatalos jogi aktussal nem hirdették ki, és csak az [alapeljárás] felperese pusztá megállapításának tárgyát képezi, aki nem tudott arról részleteket előadni?”

IV – Elemzés

A – Előzetes megfontolások

23. Mielőtt a kérdést előterjesztő bíróság négy kérdésével részletesebben foglalkoznánk, egyrészt vizsgálni kell elfogadhatóságukat, másrészt tisztázni kell az első kérdés megfogalmazása által keltett bizonytalanságot a *ratione temporis* alkalmazandó uniós jogi rendelkezések meghatározását illetően.

1. A kérdések elfogadhatósága

24. Kétségem támad a kérdések elfogadhatóságával kapcsolatban, mivel ezek összevetéséből az következik, hogy a Consiglio di Stato határozatát két, egyaránt lehetségesnek tartott feltételezésre alapította az alapeljárásban alkalmazandó nemzeti jogot illetően, amely alapeljárás – ne feledjük – egy 2005-ben teljesített behozatalra vonatkozik, amely tekintetében 2006-ban kellett volna zöld bizonyítványokat beszerezni. Miközben az első két kérdés a 2001/77/EK irányelv átültetéséről szóló 387. sz. törvényerejű rendelet rendelkezésein alapul, a két utolsó kérdés – éppen ellenkezőleg – azt feltételezi, hogy az 1999. november 11-i miniszteri rendelet rendelkezései továbbra is alkalmazandók.

25. Úgy gondolom, hogy a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy a két alternatíva felvázolása után meghatározza a jogvita alapját képező tényállás időpontjában hatályos rendelkezést, figyelemmel a nemzeti jog időbeli hatályára irányadó elvekre, úgy vélem továbbá, hogy az a tény, hogy a Bírósághoz fordulást megelőzően a kérdést előterjesztő bíróság ezt a választást nem tette meg, úgy tekinthető, mint ami a kérdéseket hipotetikussá teszi.

26. Mindazonáltal a tárgyaláson az olasz kormány – anélkül hogy ezt bárki cáfolta volna – kifejtette, hogy a 387. sz. törvényerejű rendelet 11. cikkének (13) bekezdése értelmében a származási garanciák e rendelettel bevezetett új rendszere teljes mértékben felváltotta az 1999. november 11-i miniszteri rendeletben kialakított régi rendszert, valamint hogy ráadásul az említett miniszteri rendeletet a 2005. október 24-i rendelet kifejezetten hatályon kívül helyezte.

27. Következésképpen úgy vélem, hogy válaszolni kell az első két kérdésre, ellenben a nem alkalmazandó rendelkezéseken alapuló másik két kérdésre nem kell válaszolni.

28. Ezért is csak másodlagosan vizsgálom meg az alábbi fejtegetésekben a harmadik kérdésre adandó válaszokat is, annak pontosítása mellett, hogy számomra mindenesetre nyilvánvalóan elfogadhatatlannak tűnik a negyedik kérdés, amely valójában nem az uniós jog értelmezésére, hanem valamely érvényes szerződés nemzeti jog keretében történő igazolására vonatkozik.

2. Az alkalmazandó uniós jog

29. Mivel a jogvita alapját képező tényállás a 2005-ös évben következett be, nem alkalmazhatóak az EUM-Szerződés azon rendelkezései, amelyekre a kérdést előterjesztő bíróság hivatkozik.

30. Mindazonáltal a később alkalmazandóvá vált uniós jogi rendelkezésekre történő hivatkozás nem vonja maga után a kérdések elfogadhatatlanságát, amelyeket a Bíróságnak át kell fogalmaznia.

31. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis a Bíróság annak érdekében, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet előterjesztő nemzeti bíróságnak hasznos választ adjon, figyelembe vehet olyan uniós jogi normákat, amelyekre a nemzeti bíróság a kérdésében nem hivatkozott.¹³

32. Ezen ítélkezési gyakorlat alapján a Bíróság megállapította, hogy jogosult az alapügy tényállására nem alkalmazandó rendelkezésekre hivatkozó, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésnek az alapügy tényállására alkalmazandó jogszabályok figyelembevételével történő megválaszolására.¹⁴

13 — Lásd különösen a C-19/12. sz. Efir-ügyben 2013. március 7-én hozott ítélet 26. és 27. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, és a C-212/11. sz. Jyske Bank Gibraltar ügyben 2013. április 25-én hozott ítélet 38. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

14 — A C-157/10. sz. Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ügyben 2011. december 8-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-13023. o.) 17–21. pontja.

33. Ezért úgy vélem, hogy az a körülmény, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésére és az EUMSZ 216. cikkre hivatkozott, amely rendelkezések csak a jogvita alapját képező tényállás időpontját követően léptek hatályba, nem befolyásolja a kérdések elfogadhatóságát, amelyeket így szükség esetén át kell fogalmazni. Ez a következtetés annál is kézenfekvőbb, mivel az érintett rendelkezések arra korlátozódnak, hogy kodifikálják, még ha részlegesen is, az Unió nemzetközi joghatóságával kapcsolatos korábbi – különösen a fent hivatkozott AETR-ügyben hozott ítéletből eredő – ítélkezési gyakorlatot.

B – Az első kérdésről

34. A kérdést előterjesztő bíróság első kérdésével lényegében arra kíván választ kapni, hogy a 2001/77 irányelv 5. cikke kizárólagos hatáskört ruházott-e az Unióra azzal a céllal, hogy harmadik államokkal a származási garanciák elismerésre vonatkozó megállapodást kössön, és hogy ezzel a kizárólagos hatáskörrel ellentétes-e az alapeljárásban szóban forgó nemzeti rendelkezés, amely a zöld villamos energiák nemzeti támogatási rendszerének keretében előírja, hogy a valamely harmadik államból behozott zöld energia esetén az energiaszolgáltatók akkor mentesülhetnek a zöld bizonyítványok beszerzésének kötelezettsége alól, ha az érintett tagállam és harmadik állam között előzetesen a származási garanciák elismerésére vonatkozó megállapodás jött létre.

1. Az alkalmazandó elvek

35. Az első kérdés megválaszolásához emlékeztetni kell arra, hogy a környezetvédelem az Unió és a tagállamok közötti megosztott vagy párhuzamos hatáskörbe tartozik.

36. Ez a szabály, amelyet az EUMSZ 4. cikk (2) bekezdésének e) pontja jelenleg kifejezetten megerősít, már a jogvita alapját képező tényállás időpontjában hatályos szabályozásból is következik.¹⁵ Miközben az EK 174. cikk (2) bekezdésével együttesen értelmezett EK 175. cikk a környezetvédelem területén kifejezett külső hatáskört¹⁶ ruházott az Unióra, az EK 174. cikk (2) bekezdésének második albekezdése a harmonizációs intézkedések közé egy olyan védzáradékot illesztett, amely felhatalmazza a tagállamokat arra, hogy nem gazdasági jellegű környezetvédelmi okokból ideiglenes intézkedéseket hozzanak. Az EK 176. cikk felhatalmazta a tagállamokat szigorúbb védintézkedések fenntartására vagy bevezetésére, amennyiben azok összeegyeztethetőek az EK-Szerződéssel, és azokról értesítik az Európai Bizottságot.

37. Mivel az Unió főszabály szerint megosztott hatáskörrel rendelkezik a környezetvédelem területén, meg kell vizsgálni, hogy a 2011/77 irányelv a hatálya alá tartozó területen a fent hivatkozott AETR-ügyben hozott ítéletben megállapított elveket alkalmazva kizárólagossá tette-e ezt a hatáskört úgy, hogy – előfoglalással – megfosztotta a tagállamokat teljes jogalkotási hatáskörüktől.

38. Amint azt a Bíróság ebben az ítéletében megállapította, a Közösség nemzetközi megállapodások megkötésére vonatkozó hatásköre nemcsak az EGK-Szerződésben írt kifejezett felhatalmazásból adódhat, hanem hallgatólagosan a Szerződés más rendelkezéseiből és a Közösség intézményei által az e rendelkezések alapján elfogadott jogi aktusokból is következhet.¹⁷ A Bíróság megállapította, hogy különösen „minden alkalommal, amikor a Szerződés által előírt közös politika végrehajtása érdekében a Közösség olyan rendelkezéseket hozott, amelyek bármilyen formában közös szabályokat vezettek be,

15 — Lásd ebben az értelemben a C-370/07. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2009. október 1-jén hozott ítélet (EBHT 2009., I-8917. o.) 49. pontját; a C-378/08. sz., ERG és társai ügyben 2010. március 9-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-1919. o.) 55. pontját; a C-240/09. sz. Lesoochranárske zoskupenie ügyben 2011. március 8-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-1255. o.) 31. pontját; a C-504/09. P. sz., Bizottság kontra Lengyelország ügyben 2012. március 29-én hozott ítélet 79. pontját, valamint a C-505/09. P. sz., Bizottság kontra Észtország ügyben hozott ítélet 81. pontját.

16 — Lásd a fent hivatkozott Lesoochranárske zoskupenie ügyben hozott ítélet 35. pontját.

17 — A fent hivatkozott AETR-ügyben hozott ítélet 16. pontja.

a tagállamok már nem jogosultak – sem egyénileg, sem közösen – az e szabályokat hátrányosan érintő kötelezettséget létrehozó szerződést kötni harmadik államokkal”¹⁸. A Bíróság hozzátette, hogy „ugyanis e közös szabályok kialakítása során kizárólag a Közösség jogosult – a közösségi jogrend alkalmazási területének egészére hatással – harmadik országokkal kötött szerződés alapján kötelezettségeket vállalni és teljesíteni”¹⁹.

39. A belső és külső hatáskörök párhuzamosságának a fent hivatkozott AETR-ügyben hozott ítéletben megfogalmazott elve annak van alárendelve, hogy az Unió előzetesen gyakorolta-e hatáskörét közös szabályok elfogadásával, többek között olyan területeken, amelyek egyik közös politika hatálya alá sem tartoznak,²⁰ illetve annak, hogy az állami intézkedés érinti-e a közös szabályokat.

40. A közös szabályok érintettségének fogalmát – amely a fent hivatkozott AETR-ügyben hozott ítéletben szereplő elv lényege – a Bíróság ítéleteiben és véleményeiben utólag pontosították.

41. Ez a fogalom mindig is semleges vagy objektív felfogáson alapult abban az értelemben, hogy az ítélkezési gyakorlat nem követeli meg, hogy a közös szabályok és a nemzetközi kötelezettségvállalások között ellentmondás álljon fenn.²¹

42. Mindazonáltal az említett fogalom bizonyos fejlődésen ment keresztül, amely fejlődést három fő szakasz jellemez.

43. Az első szakaszban úgy tűnt, hogy a Bíróság lehetővé tette a tág értelmezést, elismerve a Közösség hallgatólagos kizárólagos külső hatáskörét, amely a tagállamok tartózkodási kötelezettségét vonta maga után, amennyiben a tekintetbe vett közös szabályok és nemzetközi kötelezettségvállalások területeinek vizsgálata akár csupán részleges egybeesést is valószínűsített.

44. Így a Bíróság a fent hivatkozott AETR-ügyben hozott ítéletében kijelentette, hogy a szóban forgó terület „az 543/69/[EGK] rendelet [22] hatálya alá tartozik”²³, és hogy az abból eredő közösségi hatáskör „kizárja a tagállamok párhuzamos hatáskörének lehetőségét, mivel a közös intézmények keretén kívül megtett *bármely* kezdeményezés összeegyeztethetetlen a közös piac egységével és a közösségi jog egységes alkalmazásával”²⁴.

45. Ezen ítélkezési gyakorlathoz hűen a Bíróság a fent hivatkozott 2/91. sz. véleményében megállapította, hogy „[u]gyan semmiben sem mondanak ellent egymásnak a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet a vegyi anyagok biztonságos munkahelyi használatáról szóló 170. sz. egyezményének rendelkezései és az ezen egyezmény [III. részének tárgyát képező területeken elfogadott] irányelvek rendelkezései, el kell azonban ismerni azt, hogy az [említett] [...] egyezmény III. része olyan területre tartozik, amelyet a még teljesebb harmonizáció érdekében 1967. óta fokozatosan elfogadott közösségi szabályok *jelentős részben már szabályoztak*; e közösségi szabályok célja egyrészt az, hogy megszüntessék a tagállamok jogszabályai közötti különbségekből eredő kereskedelmi akadályokat, másrészt pedig, hogy egyidejűleg biztosítsák mind a lakosság, mind pedig a környezet védelmét”²⁵.

18 — Uo. 17. pont. Kiemelés tőlem.

19 — Uo. 18. pont.

20 — Lásd a 2/91. sz. 1993. március 19-i vélemény (EBHT 1993., I-1061. o.) 11. pontját.

21 — Lásd a C-433/03. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2005. július 14-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-6985. o.) 45. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

22 — A közúti fuvarozáshoz kapcsolódó szociális jogszabályok összehangolásáról szóló, 1969. március 25-i 543/69 tanácsi rendelet (HL L 77., 49. o.).

23 — 30. pont. Kiemelés tőlem.

24 — 31. pont. Kiemelés tőlem.

25 — 25. pont. Kiemelés tőlem. A Bíróság a „közösségi” vagy „közös” szabályok által „jelentős részben már szabályozott terület” fordulatot azóta már többször alkalmazta (lásd a 2006. február 7-i 1/03. sz. vélemény [EBHT 2006., I-1145. o.] 126. pontját; a C-475/98. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2002. november 5-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-9797. o.] 97. pontját; a C-266/03. sz., Bizottság kontra Luxemburg ügyben 2005. június 2-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-4805. o.] 43. pontját, valamint a fent hivatkozott Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítélet 45. pontját).

46. Úgy tűnik, hogy a Bíróság a második szakaszban a közös szabályok érintettsége fogalmának szigorúbb felfogása irányába fordult azáltal, hogy a külső és belső hatáskörök párhuzamossága elvének alkalmazását három különös kritériumtól tette függővé. Így a szolgáltatások kereskedelméről szóló általános megállapodásra, valamint a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodásra vonatkozó 1994. november 15-i 1/94. sz. véleményében²⁶ a Bíróság – miután megállapította, hogy „a Közösség kizárólagos külső hatásköre nem következik *ipso facto* azon hatásköréből, hogy belső szinten szabályokat állapíthat meg”²⁷, és hogy „a Közösség külső hatásköre csak akkor válik kizárólagossá, ha belső szinten megállapították a közös szabályokat”²⁸, továbbá azt, hogy „*nem minden*, a közlekedéssel kapcsolatos kérdés képezi már közös szabályok tárgyát”²⁹ – úgy vélte, hogy a Közösség kizárólagos külső hatáskört szerez abban az esetben, ha „a belső jogalkotási aktusaiba a harmadik országok állampolgárai számára fenntartott bánásmódra vonatkozó kikötéseket foglalt, vagy amikor az intézményeire kifejezetten tárgyalási hatáskört ruházott a harmadik államokkal való tárgyalásra”³⁰ vagy pedig „*teljes* harmonizációt valósított meg”³¹.

47. A Bíróság ezt a szigorúbb megközelítést elfogadta, sőt megerősítette a 2002. november 5-én hozott,³² ún. „nyitott égbolt”-ítéletekben, mivel nem elég bizonyítani azt, hogy a közös szabályok hatálya alá tartozó terület és a tervezett nemzetközi megállapodás hatálya alá tartozó terület között kellően jelentős átfedés van.

48. A Bíróság a fent hivatkozott polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló egyezményre vonatkozó 1/03. sz. véleményével³³ kezdődő harmadik szakaszban ítélezési gyakorlatát összefoglalva, úgy tűnik, visszatért a közös szabályok érintettségének nyitottabb felfogásához. Különösen azt emelte ki, hogy a fent hivatkozott 1/94. sz. véleményben és a fent hivatkozott nyitott égbolt-ítéletekben felsorolt esetek csak „példák” voltak,³⁴ és megfogalmazásuk különleges összefüggéseken alapult. „[S]okkal általánosabb megfogalmazásban”³⁵ a Bíróság a Közösség kizárólagos hatáskörét ismerte el, amennyiben a megállapodás tagállamok általi megkötése nem egyeztethető össze a közös piac egységével és a közösségi jog egységes alkalmazásával,³⁶ valamint megállapította, hogy nem szükséges, hogy a nemzetközi megállapodás és a közösségi szabályok hatálya alá tartozó tárgykörök között teljes egybeesés legyen.³⁷

26 — EBHT 1994., I-5267. o.

27 — 77. pont.

28 — Uo.

29 — Uo. Kiemelés tőlem.

30 — 95. pont.

31 — 96. pont. Kiemelés tőlem.

32 — A C-466/98. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben hozott ítélet (EBHT 2002., I-9427. o.); a C-467/98. sz., Bizottság kontra Dánia ügyben hozott ítélet (EBHT 2002., I-9519. o.); a C-468/98. sz., Bizottság kontra Svédország ügyben hozott ítélet (EBHT 2002., I-9575. o.); a C-469/98. sz., Bizottság kontra Finnország ügyben hozott ítélet (EBHT 2002., I-9627. o.); a C-471/98. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet (EBHT 2002., I-9681. o.); a C-472/98. sz., Bizottság kontra Luxemburg ügyben hozott ítélet (EBHT 2002., I-9741. o.); a fent hivatkozott Bizottság kontra Ausztria ügyben hozott ítélet, valamint a C-476/98. sz., Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítélet (EBHT 2002., I-9855. o.).

33 — A 2007. október 30-án aláírt egyezmény, amelyet a Közösség nevében a 2008. november 27-i 2009/430/EK tanácsi határozat (HL 2009. L 147., 1. o.) hagyott jóvá.

34 — A fent hivatkozott 1/03. sz. vélemény 121. pontja.

35 — Uo. 122. pont.

36 — Ua.

37 — Uo. (126. pont).

49. Ezen túlmenően a Bíróság olyan elemzési módszert alkalmazott, amely lehetővé tette annak meghatározását, hogy teljesült-e a „közösségi szabályok által jelentős részben már szabályozott tárgykör” feltétele, jelezve, hogy az elemzésnek nemcsak a kérdéses szabályok *terjedelmére* kell irányulnia, hanem azok *jellegére* és *tartalmára* is, és emlékeztetve arra, hogy az adott tárgykörben nemcsak a közösségi jog aktuális állapotát fontos figyelembe venni, hanem továbbfejlődésének perspektíváit is, ha azok az elemzés idején előreláthatók.³⁸

50. Végül megállapította, hogy a közösségi jog teljes érvényesülésének megóvása érdekében alapvető fontosságú a közösségi szabályok egységes és koherens alkalmazásának és az általuk létrehozott rendszer helyes működésének biztosítása.³⁹

51. A kizárólagos külső hatáskörnek a belső hatáskör gyakorlása révén történő Unió általi megszerzésére vonatkozóan meghatározott feltételek szempontjából – a Bíróság által meghatározott elemzési módszer alkalmazásával – kell megvizsgálni egyrészt azt, hogy az Unió fogadott-e el a származási garanciákra vonatkozó közös szabályokat, és ha igen, milyen terjedelemben, másrészt pedig azt, hogy érintheti-e ezeket a szabályokat a Svájci Államszövetséggel a származási garanciák elismerésére vonatkozó megállapodás megkötését előíró rendelkezések Olasz Köztársaság általi elfogadása.

2. Közös szabályok fennállása

52. A belső hatáskör Unió általi gyakorlása pontos terjedelmének és az abból eredő alkalmazási terület terjedelmének megítélésekor elengedhetetlen figyelembe venni nem csupán a 2011/77 irányelvet, hanem a 2009/28 irányelvet⁴⁰ és az uniós jog előre látható fejlődését is.

a) A 2001/77 irányelv

53. A 2001/77 irányelv célja – ahogyan az címéből, preambulumból és 1. cikkéből is következik –, hogy előmozdítsa a zöld villamos energiát a belső villamosenergia-piacon azáltal, hogy számszerűsített növekedési célkitűzéseket határoz meg a megújuló energiaforrásoknak a tagállamok energiaszerkezetéhez való hozzájárulására vonatkozóan.

54. Ezen irányelvnek két lényeges jellemzője van.

55. Az első jellemző az, hogy a származási garanciák tekintetében az irányelv a harmonizációra és a kölcsönös elismerésre irányul.

56. A 2001/77 irányelvben a zöld villamos energia termelésének fejlesztésére irányuló célkitűzés elérése érdekében hozott egyik intézkedés a származási garancia bevezetése. Az uniós jogalkotó – korántsem arra szorítkozva, hogy minimumszabályokat vezessen be – e terület számos vonatkozását harmonizálta, amit a kölcsönös elismerésre vonatkozó alapelvvel erősített meg. Uniós szintű, egységes meghatározást vezetett be a származási garanciára vonatkozóan,⁴¹ aminek egységes hatályt⁴² is biztosított uniós szinten. Ezen irányelv pontosan megjelöli azokat az információkat, amelyeket a származási garanciának tartalmaznia kell,⁴³ továbbá közös szabályokat állapított meg az e garanciának

38 — Ua.

39 — Uo. (128. pont).

40 — A megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról, valamint a 2001/77/EK és a 2003/30/EK irányelv módosításáról és azt követő hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. április 23-i 2009/28/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 140., 16. o.).

41 — A 2001/77 irányelv 5. cikke.

42 — Ezen irányelv 5. cikke (3) bekezdésének második francia bekezdése és (4) bekezdése.

43 — A 2001/77 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének első francia bekezdése. A származási garancia megjelöli az energiaforrást, amelyből a villamos energia származik, a termelés idejét és helyét, illetve vízerőművek esetén a kapacitást.

megfelelő megújuló energiaforrásokra vonatkozóan.⁴⁴ Az irányelv kötelezi a tagállamokat arra, hogy objektív, átlátható és megkülönböztetésmentes feltételeket határozzanak meg,⁴⁵ valamint a termelési és elosztási tevékenységektől független illetékes szerveket jelöljenek ki a kiadás felügyeletére.⁴⁶ A tagállamok biztosítják, hogy a származási garanciák pontosak és megbízhatók legyenek.⁴⁷ Ezen irányelv végül arra kötelezi a tagállamokat, hogy a más tagállamban kiállított származási garanciákat elismerjék, és e garanciák elismerésének megtagadása esetére Bizottság általi ellenőrzést vezet be.⁴⁸

57. A 2001/77 irányelv második jellemzője az, hogy természeténél fogva átmeneti jellegű.

58. Amint az az irányelv 1. cikkéből kitűnik, annak célja az is, hogy „*alapot teremtsen* [a megújuló energiaforrások] majdani közösségi keretéhez”⁴⁹. Előírja, hogy a Bizottság legkésőbb 2005. október 27-ig jelentést készítsen a különböző, zöldenergia-támogatási rendszerek alkalmazásával és párhuzamos működésével kapcsolatban szerzett tapasztalatokról, amely jelentéshez szükség esetén mellékelje a támogatási rendszerekkel kapcsolatos közösségi keretre vonatkozó javaslatot,⁵⁰ továbbá hogy legkésőbb 2005. december 31-ig összefoglaló jelentést készítsen a 2001/77 irányelv végrehajtásáról, amelyhez szükség esetén mellékelje az Európai Parlament és az Európai Unió Tanács részére benyújtott további javaslatokat.⁵¹ Az említett irányelv átmeneti jellege miatt rendelkezéseinek dinamikus értelmezésére van szükség, amely során figyelembe kell venni a zöld energia előmozdítására vonatkozó szabályozás hosszú távú célkitűzéseit és az elfogadása óta bekövetkezett fejlődést. Elengedhetetlen tehát a közös szabályok hatálya alá tartozó területnek a 2009/28 irányelv figyelembevételével történő vizsgálat.

b) A 2009/28 irányelv

59. A 2001/77 irányelvet 2012. január 1-jei hatállyal teljes egészében hatályon kívül helyezte a 2009/28 irányelv, amely – ahogyan az a (13) preambulumbekkezdéséből és 3. cikkéből következik – a megújuló energiaforrásokból előállított energiának a teljes energiafogyasztásban betöltött részarányára vonatkozóan kötelező nemzeti célkitűzéseket állapít meg.

60. E tekintetben az említett cikk hivatkozik azon célkitűzésre, amely arra irányul, hogy a zöld energia az Unió teljes bruttó energiafogyasztásában 2020-ig érje el a 20%-os minimum részarányt.

61. A 2009/28 irányelv 3. cikke (3) bekezdése első albekezdésének b) pontja ebben az összefüggésben említi a tagállamok által a célkitűzéseik elérése érdekében alkalmazható intézkedések között a harmadik államokkal folytatott együttműködést. A 2001/77 irányelvtől eltérően a 2009/28 irányelv tehát kiegészítő részt tartalmaz a nemzetközi kapcsolatokra vonatkozóan, és engedélyezi a tagállamok számára, hogy harmadik államokkal együttműködjenek bármilyen típusú, zöld villamos energia termelésével kapcsolatos közös projektben, továbbá előírja, hogy a valamely harmadik államból importált villamos energiát az összesített nemzeti célértéknek való megfelelés értékelésekor figyelembe lehet venni a 9. és 10. cikkben felsorolt feltételek szerint. Meglepő módon ezen irányelv még arról is rendelkezik, hogy a Bizottság engedélyét követően a nagyon hosszú végrehajtási idővel rendelkező, zöld villamos energia Unióba történő exportjára szolgáló rendszerösszekötő építésének sajátos

44 — Ahogyan ezen irányelv 2. cikke a) pontjának és 5. cikke (1) bekezdésének együttes olvasatából kitűnik, az alábbi megújuló energiaforrások tekintetében kell származási garanciát kiállítani: szél-, nap-, geotermikus, hullám-, árapály-, vízenergia, biomassza, hulladék-lerakóhelyeken és szennyvíztisztító telepeken keletkező gázok, biogázok energiája.

45 — Az említett irányelv 5. cikke (1) bekezdésének első mondata.

46 — A 2001/77 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése.

47 — Ezen irányelv 5. cikkének (5) bekezdése.

48 — A 2001/77 irányelv 5. cikkének (4) bekezdése.

49 — Kiemelés tőlem.

50 — Az említett irányelv 4. cikkének (2) bekezdése.

51 — Ezen irányelv 8. cikke.

esetében a harmadik államokban előállított és felhasznált villamos energiát figyelembe lehet venni. Az említett irányelv (39) preambulumbekzdése szerint ezt a lehetőséget az igazolja, hogy a harmadik államokban folytatott projektekhez – mint például a földközi-tengeri napenergiatervhez – Európának fontos érdeke fűződik.

62. A 2009/28 irányelv ezen túlmenően a származási garanciák rendszerére vonatkozóan bizonyos módosításokat vezetett be, különösen azzal, hogy további pontosításokat tett annak formájával és tartalmával kapcsolatban. A származási garancia azonban továbbra is kizárólag bizonyítékként szolgál.

c) Az uniós jog előre látható fejlődése

63. A zöld energia részarányának növelésére vonatkozó célkitűzéssel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy az Unióban a zöld energia előállításának előmozdítása uniós szinten elismert alapvető célkitűzés. Így a 2014. január 22-i bizottsági közlemény⁵² a zöld energia részarányának 2030-ra legalább 27%-ra történő növelését az egyik fő uniós szintű célkitűzésként említi, amelynek megvalósítását nemzeti energetikai terveken alapuló új irányítási rendszer fogja biztosítani. Érdekes megemlíteni, hogy egy kötelező cél uniós szinten történő kitűzése a zöld energia előmozdításának új, közös, következetes és összehangolt megközelítését jelenti.

64. Végso soron mind a 2011/77 irányelv, mind a 2009/28 irányelv elemzése, valamint az uniós jog előre látható fejlődése alapján megállapítható, hogy az uniós jogban már jelentős mértékben szabályozva van a származási garanciának a területe, amely egészében véve a zöld energia Unión belüli előmozdítása egyik alapvető eszközének tekinthető.

65. Annak vizsgálata maradt hátra, hogy az Olasz Köztársaság egyoldalú fellépése érinti-e a hatályos közös szabályokat.

3. A közös szabályok állami fellépés általi érintettsége

66. Vitathatatlan, hogy a 387. sz. törvényerejű rendelet 20. cikkének (3) bekezdése – azzal, hogy a harmadik államból importált villamos energia esetén a zöld bizonyítványok megszerzésének kötelezettsége alóli mentességet az ezen állammal kötött olyan megállapodástól teszi függővé, amelynek célja azt előírni, hogy „az importált [zöld] [...] villamos energia” származása „a 2001/77 irányelv 5. cikke értelmében garantált” – olyan tárgyi hatályt tulajdonít ezen megállapodásnak, amely pontosan megegyezik ezen irányelv tárgyi hatályával. Egyébiránt meg kell jegyezni, hogy a tervezett megállapodás és az említett irányelv területei közötti átfedést bizonyítja az, hogy a nemzeti jogszabály szövegében kifejezetten hivatkozik az irányelv 5. cikkének rendelkezéseire.

67. Az uniós jogban szabályozott származási garanciára történő pusztá hivatkozással a jogszabály szövege látszólag nem keletkeztet összeegyeztethetlenséget a 2001/77 irányelv tartalma és a tervezett megállapodások tartama között, ily módon az Olasz Köztársaság – amelyet köt a két jogszabály – betarthatja az egyik rendelkezéseit anélkül, hogy a másikból eredő kötelezettségeit megsértené. Amikor azonban – mint a jelen ügyben – a tervezett nemzetközi megállapodások a közös szabályok hatálya alá vagy legalábbis az ilyen szabályok által jelentős részben már szabályozott hatály alá tartoznak, a tagállamok akkor is elveszítik külső hatáskörüket, ha semmilyen ellentmondás nincs a közös szabályok

52 — A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Éghajlat- és energiapolitikai keret a 2020–2030-as időszakra [COM(2014) 15 végleges].

és e megállapodások között.⁵³ A közös szabályok érintettségének semlegességét a fent hivatkozott AETR-ügyben hozott ítéletben szereplő elv értelmében annak szükségessége magyarázza, hogy biztosítani kell az uniós jog egységét és hatékonyságát, amelyeket veszélyeztethetnek a tagállamok által nem egységesen elfogadott intézkedések.⁵⁴

68. Ezen túlmenően nem úgy tűnik, hogy az olasz jogszabályban a 2001/77 irányelv 5. cikkére történő hivatkozás ki tudná zárni az Olasz Köztársaság által harmadik államokkal szemben vállalt kötelezettségek és az uniós szabályozás közötti esetleges összeegyeztethetlenség veszélyét. Különösen pedig semmi nem biztosítja azt, hogy a megállapodás csak olyan zöld villamos energia esetén engedélyezi a származási garanciák kiállítását, amely megfelel az ezen irányelv 2. cikkében szereplő fogalommeghatározásnak.⁵⁵

69. Ezenfelül álláspontom szerint a származási garanciák elismerésére vonatkozó megállapodásnak harmadik állammal történő, valamely tagállam általi megkötése nem felel meg az Unió zöld energia bővítésével kapcsolatos politikája célkitűzéseinek, és veszélyezteti az uniós jogszabályok hatékony érvényesülését. E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy az előállított villamos energia zöld származásának bizonyítására szolgáló származási garanciák bevezetésével az volt a cél, hogy a villamos energia belső piacán a zöld villamos energia kereskedelmét elősegítsék és a termelők közötti versenyt ösztönözzék, különösen azzal, hogy lehetővé teszik a végső fogyasztók számára, hogy az általuk vásárolt villamos energia származásáról információt szerezzenek.

70. Az Unió környezetvédelmi és energiapolitikájának alapját képező olyan célkitűzések elérése, mint például a környezeti károknak elsősorban a forrásnál történő helyrehozatala, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, a zöld energia termelésének uniós szintű növelése, a növekedési és foglalkoztatási lehetőségek fejlesztése a tagállamokban, valamint az energiaellátás biztonságának fokozása és az energiaimporttól való függés csökkentése, elválaszthatatlanul kötődik a harmadik államokból származó zöld energia behozatalainak sorsához.

71. Nemzetközi megállapodásoknak harmadik államokkal történő, tagállamok általi megkötése veszélyezteti e célkitűzések elérését, mivel a környezetvédelem érdekében tett uniós fellépés nyilvánvalóan nem érvényesülne hatékonyan, ha valamennyi tagállam szabadon határozhatná meg, hogy elő kívánja-e mozdítani a harmadik államokból származó zöld villamos energia importját, és ha igen, milyen mértékben. Ahogyan azt a Bizottság írásbeli és szóbeli észrevételeiben egyaránt kiemelte, az alapeljárás tárgyát képező nemzeti szabályozás – azáltal hogy harmadik államokból származó zöld villamos energia importálásához fűződő előnyök elismerése céljából nemzetközi megállapodások megkötését írja elő – a tagállamokban termelt zöld energia rovására részesítheti előnyben az ezen államokból importált zöld energiát. Ezen túlmenően, noha a GSE a tárgyaláson azt állította, hogy a Svájc-ból importált zöld villamos energia nem számított bele a nemzeti célkitűzések teljesítésébe, nemzetközi megállapodásnak valamely tagállam és harmadik állam közötti megkötése semmilyen garanciát nem jelent e vonatkozásban. Egyébiránt azt is meg kell jegyezni, hogy úgy tűnik, a Bíróság hivatalához benyújtott nemzeti bírósági iratokban szereplő 387. sz. törvényerejű rendelet 20. cikkének (4) bekezdése megengedi az akár valamely harmadik államból importált zöld energiának a nemzeti célkitűzés elérése céljából történő figyelembevételét, amennyiben az Olasz Köztársaság és az érintett harmadik állam hatáskörrel rendelkező minisztériumai megállapodást kötnek. Végezetül emlékeztetnék arra, hogy a 2009/28 irányelv már szabályozza a kérdést azzal, hogy összehangolja a tagállamok harmadik államokkal szembeni fellépését.⁵⁶

53 — Lásd a jelen indítvány 41. pontját.

54 — Lásd ebben az értelemben Tizzano főtanácsnoknak a fent hivatkozott „nyitott égbolt”-ügyekre vonatkozó indítványának 71. pontját.

55 — Lásd a jelen indítvány 44. lábjegyzetét.

56 — Lásd a jelen indítvány 64. pontját.

72. Végső soron a származási garancia tárgykörében hozott uniós közös szabályok a fent hivatkozott AETR-ügyben hozott ítéletben szereplő elv szerinti szükséges érvényesülése és a Szerződések környezetvédelemmel kapcsolatos rendelkezéseinek hatékony érvényesülése összeadódik annak érdekében, hogy az Unió kizárólagos hatáskörébe kerüljön a 2001/77 irányelvben szabályozott területet érintő valamennyi megállapodás harmadik államokkal való megkötése, ebből következően pedig megszűnik a tagállamok azon jogköre, hogy a származási garanciák elismerésére vonatkozóan kötelezettségeket vállaljanak, ha azok érinthetik ezen irányelv rendelkezéseit vagy megváltoztathatják annak hatályát.

73. Megállapítható azonban, hogy e megoldással szemben három kifogás hozható fel.

74. Az olasz kormány által előterjesztett első kifogás a származási garancia rendszerének szervezésében a 2001/77 irányelv által a tagállamok számára elismert szerepen alapul. Szerinte az irányelv – azzal, hogy a tagállamokra bízta, hogy a zöld villamos energia származásának szavatolása céljából objektív, átlátható és megkülönböztetésmentes feltételeket határozzanak meg, a származási garanciák kiadásának felügyeletével megbízott szerveket jelöljenek ki, és bevezessék a megfelelő mechanizmusokat annak érdekében, hogy a származási garanciák pontosak és megbízhatók legyenek – rögzíti a tagállamok „szabályozásban való közreműködését”, azaz párhuzamos hatáskörüket.

75. Az első kifogás könnyen cáfolható. Amint azt a Bíróság több alkalommal megállapította, az irányelv olyan közös szabálynak tekinthető, amelyből következhet a kizárólagos külső hatáskör elismerése,⁵⁷ a tagállami hatáskörök megszűnése, ebben az esetben az irányelv normatív ereje és az átültetés részletes szabályainak kötött végrehajtási hatáskör keretében történő meghatározására hagyott mozgáster függvényében.⁵⁸ Az a körülmény, hogy az uniós jogalkotó a származási garanciák kiállításával kapcsolatban bizonyos feladatokat hagyott a tagállamok számára, nem akadályozza meg annak megállapítását, hogy e garanciák területét összességében véve az uniós jog már messzemenően harmonizálta.

76. A második, talán legerőteljesebb kifogás a származási garanciák és a zöld bizonyítványok között a 2001/77 irányelvben alkalmazott különbségtételen, valamint a tagállamok számára annak meghatározása tekintetében hagyott jogkörön alapul, hogy igénybe vehetők-e, vagy sem, támogatási rendszerek olyan villamos energia után, amelynek zöld származását származási garancia igazolja. Az olasz kormány és a GSE szerint az alapeljárás tárgyát képező rendszer – amely ezen irányelv értelmében vett támogatási rendszernek minősül – az említett irányelv által a tagállamok számára elismert jogkörök keretébe illeszkedik.

77. Ez a kifogás az alábbi három okból nem tűnik meggyőzőnek.

78. Először, az előzetes döntéshozatalra utaló határozat olvasata alapján úgy tűnik, hogy a 387. sz. törvényerejű rendelettel előírányzott nemzetközi megállapodások hatálya tágabb, mint egyedül a támogatási rendszereké, hiszen e megállapodásoknak átfogóbban kell szabályozniuk a származási garanciák elismerését, akár alkalmazzák azokat valamely támogatási rendszer keretében, akár nem.

57 — Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott AETR-ügyben hozott ítéletet, amely szerint közös szabályok „bármely formában” hozhatóak. Lásd még a fent hivatkozott 1/94. sz. és 2/91. sz. véleményyt.

58 — Lásd ebben az értelemben: Neframi, E., „Les accords mixtes de la Communauté européenne: aspects communautaires et internationaux”, thèse, Bruylant, 2007, aki megállapítja, hogy „valamely irányelv alkalmazása esetén a tagállamok nem egy náluk maradó önálló hatáskört, hanem kötött hatáskört gyakorolnak. Elveszítik azon jogkörüket, hogy intézkedéseik alapelveiről döntsenek, ugyanakkor ezek részletes szabályait maguk alkotják meg” (50. o.). Párhuzam vonható a hatáskörök megszűnésével, amelyet a belső jogrendben az irányelvek elfogadása eredményez. Ha az Unió a belső hatáskörét gyakorolta, a harmonizált nemzeti szabályok tartalmának egyoldalú módosítása már nem tartozik a tagállamok hatáskörébe (lásd ebben az értelemben a 28/84. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1985. október 3-án hozott ítélet [EBHT 1985., 3097. o.] 28. pontját és a 29/87. sz. Dansk Denkvit ügyben 1988. június 14-én hozott ítélet [EBHT 1988., 2965. o.] 16. pontját).

79. Másodszor, úgy tűnik, hogy a zöld energiát célzó támogatási intézkedéseknek a 2001/77 irányelv által a 2010. évre szóló célkitűzések teljesítése céljából kidolgozott átfogó és természeténél fogva átmeneti jellegű rendszerében úgy kell értelmezni a valódi közösségi keret előirányzott bevezetése előtt a tagállamok számára elismert, továbbra is őket megillető azon hatáskört, hogy nemzeti rendelkezéseket hozhatnak olyan meghatározott helyzetben, amelynek közös szabályokkal történő szabályozásról az Unió ideiglenesen lemondott, hogy az nem a tagállami hatáskör fenntartását, hanem egy, az uniós jogalkotó által, az uniós jog végrehajtásának keretében átmeneti időre adott felhatalmazást képez. Véleményem szerint az Unió nyilvánvalóan gyakorolni kívánta hatáskörét a teljes érintett területen – többek között a nemzeti támogatási rendszerek vonatkozásában a származási garanciák hatályának meghatározását illetően –, még ha ideiglenesen ezt a kérdéskört át is ruházta a tagállamokra.

80. E tekintetben meg kell jegyezni analógia útján, hogy a Bíróság a fent hivatkozott 1/03. sz. véleményében a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet⁵⁹ által a bírósági joghatósági összeütközések elkerülésére létrehozott szabályrendszer „átfogó és koherens jellegére”⁶⁰ hivatkozva e rendeletnek a tagállamok jogszabályaira utaló rendelkezését⁶¹ az uniós jog végrehajtásaként értelmezte.

81. Harmadszor, a tagállamok számára elismert jogkör kizárólag a valamely másik tagállamból származó zöld energia támogatásának meghatározására korlátozódik, és ennek megfelelően álláspontom szerint nincs szó nemzetközi megállapodás harmadik állammal történő megkötésére vonatkozó hatáskör megállapításáról. Ezenkívül a C-204/12–C-208/12. sz. Essent Belgium egyesített ügyekre és a Bíróság előtt jelenleg folyamatban levő C-573/12. sz. Ålands Vindkraft ügyre vonatkozó indítványomban kifejtettem már azokat az okokat, amelyek miatt úgy gondolom, hogy az ilyen hatáskör nem egyeztethető össze az elsődleges joggal.

82. A harmadik kifogás a közös szabályok érintettségének valós és tényleges jellegét vonja kétségbe azon körülményre hivatkozva, hogy a jogvita alapját képező tényállás időpontjában az Olasz Köztársaság és a Svájci Államszövetség között még nem jött létre a származási garanciák elismerésére vonatkozó megállapodás. Más szóval, érintheti-e a közös szabályokat az a nemzeti rendelkezés, amely valamely nemzetközi megállapodás megkötésének *előíránysára* korlátozódik?

83. Erre a kérdésre véleményem szerint igenlő választ kell adni. Egyrészt nemzetközi megállapodás megkötését előirányzó nemzeti rendelkezés elfogadása elméletileg a közös szabályok azonnali érintettségét eredményezi azáltal, hogy a tagállami hatáskör abból eredő megszűnésének érvényesülésébe ütközik, hogy az Unió gyakorolta belső hatáskörét. Másrészt az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló nemzeti rendelkezés a megállapodás tényleges megkötése esetén veszélyt rejt magában, a közös szabályok valós érintettségének lehetőségét, ami elég a fent hivatkozott AETR-ügyben hozott ítéletben szereplő elv alkalmazásának igazolásához.

59 — HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítés: HL L 242., 2006.9.5., 6. o., HL L 124., 2011.5.13., 47. o.

60 — 148. pont.

61 — A 44/2001 rendelet 4. cikkének (1) bekezdéséről van szó, amely szerint „[h]a az alperes nem rendelkezik lakóhellyel valamely tagállamban, valamennyi tagállam bíróságainak joghatóságát az adott tagállam joga határozza meg”.

84. Úgy tűnik számomra, hogy az érintettség fogalmának e kiterjesztő felfogása megtalálható az ítélkezési gyakorlatban. A Bizottság kontra Görögország ügyben 2009. február 12-én hozott ítéletben⁶² a Bíróság – a Bizottság által a Görög Köztársasággal szemben indított kötelezettségszegés megállapítása iránti keresettel összefüggésben – megállapította, hogy valamely nemzetközi szervezetben tett egyszerű tagállami kezdeményezés „érintheti”⁶³ az uniós jogszabályokat, mivel ez a kezdeményezés olyan eljárást indíthat meg, amely az e jogszabályra hatást gyakorló új szabályok elfogadását eredményezheti.⁶⁴

85. Ezen érvelés analógia útján kiterjeszthető minden olyan tagállami intézkedésre, amely olyan nemzetközi normák elfogadását eredményezheti, amelyek érinthetik az Unió által elfogadott közös szabályokat.⁶⁵

86. Ilyen az alapeljárás tárgyát képező rendelkezés.

87. Mivel e kifogások elutasításra kerültek, azt javaslom, hogy a Bíróság az első kérdésre annak megállapításával válaszoljon, hogy mivel a származási garanciák a még teljesebb harmonizáció érdekében a 2001/77 irányelvet követően fokozatosan elfogadott közös szabályok által már jelentős részben szabályozott területre tartoznak, a belső hatáskör Unió általi gyakorlása kizárólagos külső hatáskört keletkeztetett, amellyel ellentétes az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló azon nemzeti rendelkezés, amely a származási garanciák elismerésére vonatkozó nemzetközi megállapodásoknak harmadik államokkal történő, az érintett tagállam általi megkötését írja elő.

C – A második kérdésről

88. A kérdést előterjesztő bíróság második kérdésével lényegében arra kíván választ kapni, hogy a belső hatáskör Unió általi, a 2001/77 irányelv elfogadása következtében történő gyakorlása megfosztja-e a tagállamokat azon joguktól, hogy megállapodásokat kössenek harmadik államokkal, többek között akkor, amikor az érintett harmadik állam a szabadkereskedelmi megállapodással az Unióhoz kötődő Svájci Államszövetség.

89. A kérdések eredeti szövegének változatlanul hagyása mellett egyszerű megfelelő választ találni. Semmilyen hatással nincs a hatáskörök Unió és tagállamai közötti megosztására irányadó szabályokra az a körülmény, hogy a Svájci Államszövetség megkötötte a szabadkereskedelmi megállapodást. Következésképpen az így értelmezett kérdésre nemleges választ kell adni.

90. Kétségtelen, hogy a kérdést tágabban is lehet értelmezni, mégpedig úgy, hogy összeegyeztethető-e az áruk szabad mozgásának elvével és a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedések tilalmával az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló nemzeti rendelkezés, amely – az Olasz Köztársaság és a Svájci Államszövetség közötti megállapodás hiányában – szankció terhe mellett arra kötelezi a zöld villamos energia importőrt, hogy az importált zöldvillamosenergia-kvótának megfelelő zöld bizonyítványokat szerezzen be.

91. Amint azonban az az egyes kérdések megfogalmazásából egyértelműen kitűnik, a kérdést előterjesztő bíróság kizárólag az Unió külső hatáskörének esetleges kizárólagosságára vonatkozóan kért pontosítást.

62 — C-45/07. sz. ügy (EBHT 2009., I-701. o.).

63 — 19. és 23. pont.

64 — 21. pont.

65 — Lásd ebben az értelemben: Neframi, E., „Renforcement des obligations des États membres dans le domaine des relations extérieures”, *Revue trimestrielle de droit européen*, 2009, 601. o.

92. Ennélfogva kétlem, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információk elegendőek lettek volna az Európai Unió Bírósága Alapokmányának 23. cikkében említett érintetteknek ahhoz, hogy az általam átfogalmazott kérdésre vonatkozóan észrevételeiket megtegyék.

93. Mindazonáltal annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak hasznos választ adjak, néhány információval szolgálok azokra a szempontokra vonatkozóan, amelyeket figyelembe kell venni.

94. Más körülmények között⁶⁶ már említettem azokat az indokokat, amelyek annak megállapítására vezettek, hogy a valamely más tagállamban előállított zöld villamos energia behozatalának nemzeti korlátozása a tagállamok közötti kereskedelem hátrányosan megkülönböztető korlátozásának minősül, amely nem igazolható a környezetvédelem feltétlenül érvényesítendő követelményeivel.

95. Ezzel szemben úgy vélem, hogy ezek a követelmények teljes mértékben igazolják a harmadik államból, például a Svájci Államszövetségből származó zöld villamos energia behozatalának korlátozását, és különösen, hogy a PreussenElektra-ügyben 2001. március 13-án hozott ítéletben⁶⁷ elfogadott igazolásokat teljes egészében alkalmazni kell.

96. E tekintetben meg kell jegyezni különösen, hogy a származási garanciák kölcsönös elismerési rendszerének hiányában a harmadik államban előállított villamos energia zöld származása nem garantálható úgy, mint ahogyan a valamely másik tagállamban előállított villamos energia esetében, valamint hogy a Svájci Államszövetség – amely évek óta tárgyal az Unióval egy villamos energiáról szóló kétoldalú megállapodásról⁶⁸ – nem vesz részt sem az Unió környezetpolitikájában,⁶⁹ sem a belső energiapiac megvalósításában.

97. Következésképpen úgy tűnik, hogy a kereskedelem zöld bizonyítványok beszerzésének kötelezettségéből eredő esetleges korlátozása igazolt a szabadkereskedelmi megállapodás 20. cikke alapján.

D – A harmadik kérdésről

98. A kérdést előterjesztő bíróság harmadik kérdésével lényegében arra kíván választ kapni, hogy ellentétes-e az Unió kizárólagos külső hatáskörének elismerésével az a nemzeti rendelkezés, amely a harmadik államok által kiadott származási garanciák elismerését valamely nemzetközi megállapodásnak nem az érintett tagállam és harmadik állam közötti, hanem a tagállam nemzeti átviteli hálózatának kezelője és a harmadik állam megfelelő hatósága közötti megkötéséhez köti.

99. Kifejtettem már azokat az indokokat, amelyek alapján úgy vélem, hogy ez a kérdés nem elfogadható.⁷⁰ Így tehát ezt a kérdést csak másodlagosan vizsgálom.

100. Az 1999. november 11-i miniszteri rendelet 4. cikkének (6) bekezdése a nemzeti átviteli hálózat kezelője és a harmadik államnak a szükséges vizsgálatok részletes szabályait meghatározó, megfelelő helyi hatósága közötti megállapodás megkötésére utal.

66 — Lásd a fent hivatkozott Essent Belgium ügyre és a fent hivatkozott Ålands Vindkraft ügyre vonatkozó indítványomat.

67 — C-379/98. sz. ügy (EBHT 2001., I-2099. o.).

68 — Amennyire az Európai Ügynökség 2014. február 12-i 11016. sz. véleményéből megállapítható, az Unió és a Svájci Államszövetség közötti tárgyalásokat veszélyeztetheti a „tömeges bevándorlás ellen” című kezdeményezésről 2014. február 9-én tartott népszavazás.

69 — Az Európai Környezetvédelmi Ügynökségben, valamint az Európai Környezeti Információs és Megfigyelőhálózatban való részvétele kivételével. Ebben a tárgyban lásd az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség közötti, Svájcnak az Európai Környezetvédelmi Ügynökségben, valamint az Európai Környezeti Információs és Megfigyelőhálózatban való részvételéről szóló megállapodást (HL 2006. L 90., 37. o.). A Közösség nevében a 2006. február 27-i 2006/235/EK tanácsi határozattal (HL L 90., 36. o.) megkötött és jóváhagyott megállapodás.

70 — Lásd a jelen indítvány 24–27. pontját.

101. Az előirányzott megállapodás tehát nem a nemzetközi közjog szerinti nemzetközi megállapodás, hanem a villamosenergia-hálózat kezelői között létrejött közjogi vagy magánjogi szerződés.

102. Márpedig a nemzetközi jogrendben a tagállamok hatásköreinek fokozatos megszűnése, amint az Unió gyakorolja hatáskörét belső szinten, azzal a következménnyel jár, hogy a tagállamok elvesztik arra vonatkozó hatáskörüket, hogy az uniós szabályozás hatálya alá tartozó területen nemzetközi megállapodásokat kössenek.

103. Még általánosabban, a tagállamok hatásköreik gyakorlása során azonban kötelesek tiszteletben tartani a jóhiszemű együttműködésre vonatkozó elvet és az Unió nemzetközi képviselete egységességének követelményét, ami ezen elv kifejeződése. A tagállamok így nem kerülhetik meg az uniós hatáskör kizárólagosságát azzal, hogy a normatív hatáskör gyakorlását közjogi vagy magánjogi szervezetek részére történő hatáskör-átruházással leplezik, amely szervezeteket azután majd megbíznak azzal, hogy irányításuk alatt megállapodást kössenek egy harmadik állam hasonló szervezetével.

104. Ezért – a Bizottsághoz hasonlóan – úgy vélem, hogy az első kérdésre adott válaszümban kifejtett érvelésemet a szóban forgó nemzeti szabályozásra is lehet alkalmazni.

105. Következésképpen a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy tekintettel a lojális együttműködés elvére, az Unió belső hatáskörének gyakorlásából eredő kizárólagos külső hatáskörével egyaránt ellentétes az a nemzeti rendelkezés, amely valamely megállapodásnak nem az érintett tagállam és harmadik állam közötti, hanem e két állam átviteli hálózatának kezelő szervezetei között történő előzetes megkötésére utal, mivel az ehhez hasonló rendelkezés célja vagy hatása annak megkerülése, hogy a tagállamok nem vállalhatnak nemzetközi kötelezettségeket harmadik államokkal szemben.

V – Véggövetkeztetések

106. Tekintettel a fenti megfontolásokra, úgy vélem, hogy a következőképpen kell válaszolni a Consiglio di Stato által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre:

- 1) Mivel a származási garanciák a még teljesebb harmonizáció érdekében a belső villamosenergia-piacon a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatásáról szóló, 2001. szeptember 27-i 2001/77/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet követően fokozatosan elfogadott közös szabályok által már jelentős részben szabályozott területre tartoznak, a belső hatáskör Európai Unió általi gyakorlása kizárólagos külső hatáskört keletkeztetett, amellyel ellentétes az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló azon nemzeti rendelkezés, amely a származási garanciák elismerésére vonatkozó nemzetközi megállapodásoknak harmadik államokkal történő, az érintett tagállam általi megkötését írja elő.
- 2) Nem befolyásolja az előző kérdésre adott választ az a körülmény, hogy az érintett harmadik állam a Svájci Államszövetség, amellyel az Európai Gazdasági Közösség 1972. július 22-én – az EK–Svájc Vegyes Bizottság 2000. október 25-i 1/2000 határozatával módosított – szabadkereskedelmi megállapodást kötött, amelyet a Közösség nevében az 1972. december 19-i 2840/72/EGK tanácsi rendelet hagyott jóvá és erősített meg.
- 3) Tekintettel a lojális együttműködés elvére, az Unió belső hatáskörének gyakorlásából eredő kizárólagos külső hatáskörével egyaránt ellentétes az a nemzeti rendelkezés, amely valamely megállapodásnak nem az érintett tagállam és harmadik állam közötti, hanem e két állam átviteli hálózatának kezelő szervezetei között történő előzetes megkötésére utal, mivel az ehhez hasonló rendelkezés célja vagy hatása annak megkerülése, hogy a tagállamok nem vállalhatnak nemzetközi kötelezettségeket harmadik államokkal szemben.